

Oorlogstijd.

Toen de oorlog uitbrak was ik zestien. De oorlog was een heel spannende tijd. Maar ik vond het ook een hele leuke tijd. Toen had niemand iets. Er

Frans met een gedresseerd varken

was niets, dus je kon ook niets krijgen. In dat opzicht was iedereen gelijk. Je werd er niet op aangekeken dat je geen geld had. Alles was op de bon. Je werd heel creatief om van niets iets te maken. We verfd en oude lakens en maakte daar jurken van. En van goede wollen dekens, hebben we wintermantels van gemaakt. Alleen schoenen. Dat was een probleem. Papa maakte houten klompen voor ons. Dat waren een soort houten slippers met leren banden.

In de oorlog kreeg je levensmiddelenbonnen. Je kon er niet van sterven, maar daar was het dan wel mee gezegd. Het was net voldoende om in leven te blijven. We waren thuis met tien man, daarvan waren er acht kinderen die in de groei waren. Dus we hadden meer nodig. We hadden in de tuin een groen-

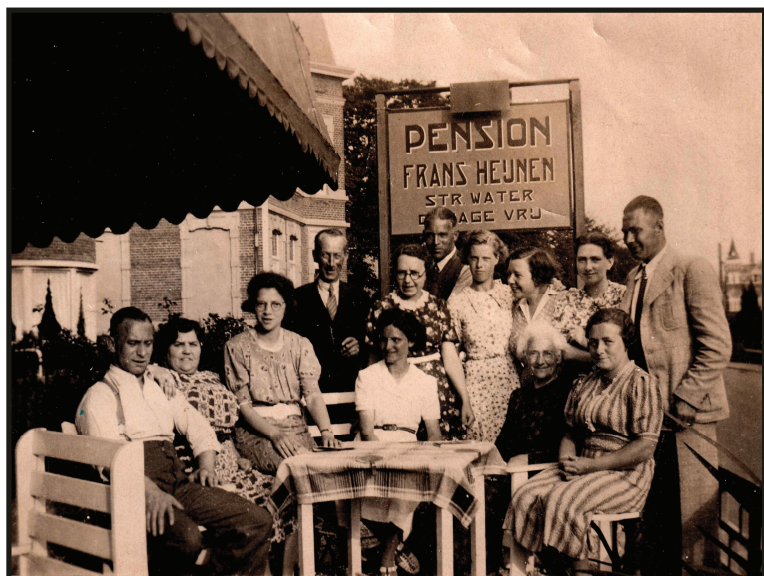
Gezin Heijnen. Rietje zit rechts onderaan.

tetuin gemaakt en we hebben kippen, een geit en een varken aangeschaft. De melk van de geit en het etensafval voerden we aan het varken. Maar het moest stiekem, want het mocht niet van de Duitsers. Als dat varken werd geslacht hadden we weer vlees. Dat was een weelde. Mensen in de stad, die hadden dat allemaal niet.

Papa vond het altijd vreselijk als het varken werd geslacht. Want hij leerde de varkens altijd kunstjes. Die varkens konden opzitten en pootje geven, horde lopen en dood liggen. Daar ergerde mama zich aan, want van al dat rennen en springen werd het varken niet dik. Als de slager kwam, moest papa altijd weg 'voor de verzekeringen'. Maar hij at altijd wel varkensvlees. En omdat papa in verzekeringen deed, hadden we ook vaker iets meer voedsel. Als hij bij boeren was geweest, dan nam hij altijd iets te eten mee terug.

De oorlogstijd was voor mij, ondanks alle spanningen, ook een leuke tijd. Ik ben in 1938 naar huis gekomen en ben samen met Bep met naaien begonnen. In de oorlog was dat vooral herstellen: een stuk op een stuk stof zetten. Dan kwamen

*Terras
hotel, met
mensen
die daar
verbleven.*

ze met versleten spul dat hersteld moest worden of je moest van twee stukken een nieuw kledingstuk maken.

Tijdens de oorlog werden kamers gevorderd door de 'Pruise'. We hadden beneden een grote keuken voor ons allen en papa had daarachter nog een kantoortje voor zijn verzekeringen. In die keuken stond een hele lange tafel met twee banken erbij. En dan was het een kwestie van aanschuiven. Dat gaf wel eens ruzie wie waar zat. En als op het einde iemand opstond dan moest je oppassen dat de bank niet opkiepte, want die werd dan topzwaar. Je had met elkaar ook plezier. Het was niet alleen ellende. Weet je wat het is met een groot huishouden, je leert je aanpassen. Je moet je eigen weg zoeken. Er is niemand die je helpt.

*Persoonsbewijzen
Rietje en pa.*

We hadden in de oorlog steeds andere mensen ingekwartierd. Onder ander mensen uit een wijk van Maastricht, waar de huizen van kapot waren gebombardeerd. Die zijn een jaar gebleven. Op het einde van de oorlog hadden we Hollanders die werkten aan de V2. Die werden gebouwd in de grotten tussen Houthem en Meerssen. Toen de oorlog afgelopen was, zaten ze hier vast. Want Holland was nog niet bevrijd. Die hebben hier nog een half jaar gezeten, want ze konden niet naar huis.

Omdat we te ver van de schuilkelders in de grotten woonden, heeft papa een eigen schuilkelder gemaakt achter in de tuin. Daar moesten we in vluchten, als er alarm was. Dat vond ik heel eng, want veel meer dan een afgedekt gat in de grond was het niet. Als er een granaat op was gevallen, waren we allemaal levend begraven. Van mama moesten we altijd bidden, als we in die kelder zaten.

*Rietje zit
achter haar
nicht Marmie
bij de ruïne
Valkenburg*

Bij de bevrijding is hard gevochten om Valkenburg. Er werden overal Amerikaanse tanks neergezet. Eén tank zetten ze bij ons in de wei. Die kwam zo van de weg bij ons de wei ingereden. Daar zaten een stuk of vijf, zes soldaten in. Die kwamen binnen slapen. En zij namen weer andere Amerikanen mee. Van het ene op het ander moment hadden we het

hele huis vol soldaten. Wij hadden niks te eten. En zij namen chocolade, koffie en brood mee.

De eerste groep soldaten bleef ongeveer vijf dagen. Daarna moesten ze verder Duitsland in. En daar zat deze jongen op die foto ook bij. Twee jaar na de oorlog heb ik een brief met een doos bonbons van hem gekregen, met de vraag of ik naar Amerika wilde komen, om met hem te trouwen. Die jongen heeft vijf

Foto van
de Soldaat
die wilde
trouwen.

dagen bij ons gelogeed, ik kende die hele jongen niet! Mama zei: *“daar ga je niet op in, daar wordt je alleen maar hulp in de huishouding bij hem en zijn vrouw.”* Maar ik durfde so wie so niet. Ik heb ook niet teruggeschreven, want anders stond hij misschien opeens voor de deur. Maar de bonbons waren heel lekker.

Tijdens de bevrijding kregen we Amerikaanse soldaten ingekwartierd. Ongeveer twintig tot dertig man. Alle kamers lagen vol. Die zijn van september tot mei gebleven. Met kerst en Nieuwjaar van 1944 naar 1945 was het Ardennen offensief. Toen kregen we er ook een stuk of vijf Schotten bij, waaronder een majoor. We vierden samen Nieuwjaar. We hadden eten en drank in overvloed. Er was opeens veel lawaai buiten op het binnenplaatsje. Stonden die Schotse majoor en een Amerikaanse luitenant tegenover elkaar met getrokken pistool. Die stonden elkaar uit te schelden. *“Jullie verliezen de oorlog en wij moeten jullie komen redden.”* En ondertussen op elkaar schieten. Ze hadden te veel drank op. Het leek wel een film!

Eerst was het Ardennen offensief en daarna het offensief in Duitsland. Die soldaten en officieren bleven dan een paar dagen in Valkenburg om weer op adem te komen van de oorlog. Er waren enkelen, die langer

bij ons bleven logeren. Zo was er één soldaat, John, die gewonde soldaten moest ophalen in de Ardennen en Duitsland met een Rode Kruis wagen. Hij moest ze naar het hospitaal in huize Bostlust brengen. Tijdens het Ardennen offensief en de inval in Duitsland, sneuvelden duizenden soldaten. In Bostlust was toen een lazaret. Daar werden ze van het front heen gebracht als ze gewond waren. Hij vertelde dat dat heel zwaar werk was. Die soldaten werden aan het front niet verzorgd. Ze hadden bijvoorbeeld de benen af en dan lagen ze te kermen achter in de auto. Hij reed de hele tijd op en neer van het front naar het klooster. Hij kwam iedere avond bij ons zijn hart luchten. En we hebben zeker een half jaar zijn kleren gewassen. Hij bracht ons allerlei etenswaren mee. Je kon met hem lachen. Die jongen wilde ook opeens met mij trouwen, maar dat wilde ik niet.

Al die kerels wilden maar trouwen. En ik had alleen maar angst voor die mannen. Dat was je niet gewend. Want in de oorlog kon je niet uitgaan. Dat heb ik

allemaal gemist. Maar er kwamen wel vrienden van mijn broer Jacques en dan gingen we muziek maken en dansen in, wat nu, de eetzaal is. Dat was wel heel gezellig. Maar dit betekende wel dat ik niets gewend was. Ik was twintig jaar en nog nooit echt uitgeweest. En ze spraken allemaal Engels.

In het begin verstond je ze niet. Maar toen ze vertrokken, kon ik alles verstaan. Ze maakten mij niks meer wijs. Het was een spannende tijd, maar ook een leuke tijd.

In hotel Franssen, dat lag waar nu de Albert Heijn is, was tijdens het Ardennen Offensief het *Restcenter* voor soldaten. En in de hotels lagen allemaal Amerikanen, die drie dagen verlof van het front hadden. Het was voor ons een wereld die open ging. Toen mochten we voor de eerste keer weer gaan dansen. Wel onder begeleiding natuurlijk.

Men wilde voor alle vrouwen die in de hotels in Valkenburg werkten, een zelfde uniform hebben. De Amerikanen hadden stof daarvoor. Een blauw ruitje. In hotel Franssen had ik helemaal op de hoek een kamer, waar ik die uniformen maakte. Ik had twee meisjes in dienst, die me hielpen. Toen heb ik zeker een jaar aan de lopende band van die uniformen gemaakt. Dat was een jurk met een schortje. Ik had één jurk als voorbeeld gemaakt. Dat vonden ze leuk en toen kreeg de rest dezelfde jurk. In hotel Franssen zat de staf van het leger. Generaals, zelfs een majoor. En in Villa Des-

*Rietje thuis
in de tuin.*

saborgh, waar nu het gemeentehuis is, zat ook een deel van de staf.

Mevrouw Franssen kwam met een uitnodiging. Er was een gezellige avond, een soort dansavond. Ze vroeg of ik mee wilde gaan, want ze durfde niet alleen. Dat moest ik eerst thuis vragen, want ik was toen net twintig. En niet voor het één of ander, maar ik was toonbaar. Eerst mocht het niet en toen alleen als Bep mee mocht. Nou, die vond dat geweldig. En opa zei dat hij ons om 10.30 uur kwam ophalen. We verheugden ons erg op die avond. In die tijd was ik heel braaf en onschuldig. Ik had de hele oorlog binnen gezeten.

Maar dat was een feest!!! Dat was deftig crapuul!!! Wat zich daar allemaal afspeelde! Allemaal op die kamertjes. Mevrouw Franssen kwam naar ons toe en zei: *“ik ga dadelijk met jullie mee.”* Wat waren wij blij toen papa kwam. We hebben thuis maar niet verteld wat daar allemaal gebeurde. Maar voor ons ging er een wereld open. Daarna gingen we wel eens dansen bij het Casino of Paviljoen, maar altijd onder begeleiding.

Na de oorlog was ook een periode dat de mensen niks hadden. Alles moest weer worden opgebouwd. Mijn generatie heeft de boel na de oorlog opgebouwd. Daar profiteert iedereen nu van.

*Frans was
1.97 m lang*

*Marie & Frans
Heijnen met hun
oudste kleinzoon
Jan Franssen.*

*Hub, Rietje,
Mieneke,
nicht Marmie
en Bep*